

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdója Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 21 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy órára ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindegyik délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 219. szám.

Hétfő, szeptember 27.

A kultura ünnepe.

A Magyar Földrajzi Társaság vándorgyűlése Nagybecskereken.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, szeptember 27.

Torontálvármegye és Nagybecskerek város kulturális életének igazi ünnepnapjairól számolunk be ezen a helyen mai irásunkkal.

A Magyar Földrajzi Társaságnak vándorgyűlése ragyogó és meleg ünnepekké avatta föl azt a három napot, amelyet a társaság tudós tagjai Nagybecskereken töltöttek. A magyar tudósvilág kitünő tagjainak megjelenése még pezsgőbbé, még elevenebbé tette azt a kulturális életet, amely itt a vármegye székhelyén évek óta egyre fokozottabban és egyre élénkebben megnyilvánul.

Mikor a sajtó, mint a kultura egyik munkása beszámol munkásterveireinek szerepléséről és munkásságáról, csak hálával és köszönettel szólhat munkájukról és fáradozásukról, amelyet önzetlen lelkesedéssel folytatnak, hogy a tudományt és a kulturát előbbre vigyék.

A szűk tér, amelyet a napisajtó hátsábjai meghatároznak, nem engedi meg, hogy bővebben kifejtessük a mostani ünnepnapoknak rendkívüli fontosságát, amelyet a Magyar Földrajzi Társaság nagybecskereki vándorgyűlése jelent Nagybecskerek városára nézve. Azonban azt hiszszük, ettől fölmentetnek is érezhetjük magunkat, mert hiszen ezt a jelentőséget a lefolyt kulturális ünnep minden részlete a legteljesebb mértékben megmutatta a város közönségének.

Azért hát az ünnepekről szóló beszámoló tudósításunknak ez előjáró sorai csak zászólólengetésül szolgáljanak, amelyekkel tiszteletünknek és köszönetünknek adunk kifejezést mindazoknak, akik ennek a szép ünnepségnek létrehozói, támogatói és munkásai voltak.

Minden egyéb további elmélkedés helyett átadjuk a szót tudósítóinknak, akiknek jelentéseiből kitűnik, hogy a most lefolyt kulturális ünnepség tényei élénkebben, színesebben és kifejezőbben szólnak, mint bármilyen ékesszóló előljáróbeszéd.

Ime részletes tudósításunk:

A fogadtatás.

A Magyar Földrajzi Társaság tagjait, akik szombaton délelőtt indultak el gyorsvonattal Budapestről, már Nagyikindán várta a Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület igazgatója, dr. Vincze Ernő, megyei főjegyző, Bielek Antal és Farkas Vince kíséretében. A vendégeknek csak egy része jött ekkor, a többiek részint este 10 órakor, részint vasárnap reggel érkeztek meg.

Nagyikindáról a társaság tagjai szombaton délután 5 óra 50 perckor érkeztek Nagybecskerekre s bár esős idő volt, rendkívül nagyszámú közönség gyűlt össze a pályaudvaron a vendégek fogadására.

A vendégeket a pályaudvaron a fogadóbizottságnak lelkes elnöke, dr. Perisics Zoltán polgármester üdvözölte szép szavakkal a város nevében, amire dr. Havass Rezső kir. tanácsos, a földrajzi társaság alelnöke válaszolt, melegen megköszönve a lelkes fogadtatást.

Ezután a vendégek a föllobogózt városba vonultak szállásaikra, majd pedig a Rózsa-kávéházban gyülekeztek s innen mentek a tájékoztató-bizottság fáradhatatlan elnökének, Búrget

József tanárnak vezetésével az ismerkedő-estélyre a Kaszinóba, amelynek helyiségeit a Kaszinó-Társulat szíves vendégszeretettel bocsátotta a vendégek rendelkezésére.

Az ismerkedő-est.

A szombat esti ismerkedő estély leírásához ecset kellene, sok-sok tarka fényes színnel. Amit a fekete bőrű mond erről, az csak halvány képet nyújt róla. A kaszinó összes termei zsufolásig megteltek Nagybecskerek város közönségének színe-javával, bájos, ragyogó hölgyközönséggel, a mely voltaképpen az igazi dísz és csillogást nyújtotta az estének.

A társaság tagjai fél kilencre már fölvonultak a kaszinóba, ahol ekkorra már a mi közönségünk is összegyűlt. Közönségünk sorában pedig ott láttuk társadalmi és közéletünk vezetőit, így: Botka Béla főispánt, Jankó Ágoston alispánt, dr. Vincze Ernő m. főjegyzőt, dr. Perisics Zoltán polgármestert, Tóth István kir. tanácsos, pénzügyigazgatót, Alföldi Ede kir. törvényszéki elnököt, dr. Várady Imre, ifj. dr. Daniel Pál és dr. Kardos Samu orsz. képviselőket, Faur Kornél műszaki tanácsost, az államépítészeti hivatal főnökét, Lowieser Imre közp. jár. főbíró, dr. Mihálovics Ödön árvaszéki elnököt, Strosz Béla városi főjegyzőt, Grézlo János kir. tanfelügyelőt, Broncs Ede kir. járásbíró, Maurer Gyula kir. főmérnököt, Knyaskó Lajos igazgató vezetésével az áll. felső keresk. iskola tanárait, a főgimnázium tanári karát, Baaden Károly áll. el. iskolai igazgatót, Vogel Tibor m. kir. honvédszázadosal élén a honvéd tisztikart, a csendőr tisztikart és még közéletünk sok más jelesét.

A férfiak seregét ezután körülragyogta a szép asszony- és leánytömeg, a melyből tudósítónk a következőket jegyezte föl:

Asszonyok: Alföldy Edéné, Annau Jánosné, Botka Béláné, Bielek Antalné, Broncs Edéné, Baaden Károlyné, Burget Józsefné, Engel Laura, Faur Kornélné, Forgách Elemélné, Jankó Ágostonné, Keresztes Aladárné, Králik Lászlóné, Ládai Kálmánné, Lowieser Imréné, dr. Mihálovics Ödöné, Makk Józsefné (Törökbecse), Maurer Gyuláné, Napholtz Jenőné, Németh Szilárdné, Strajtmán Antalné, Szalaváry Edéné, Tóth Istvánné, dr. Tóth Lászlóné, Török Ferencné, Urbegy Jánosné, dr. Vincze Ernőné, Weisz Izidorné, Vogel Tiborné, Vajda Lajosné és öz. Zalán Károlyné.

Leányok: Annau Rózsika, Jung Zelma (Temesvár), Keresztes Margit, Ládai Klementin, Lowieser Gácsi, Makk Ilonka (Törökbecse), Strajtmán Jolán, Szalaváry Böske és Zalán Elza.

Kedélyes fesztelen vacsorázás közben folyt az ismerkedés, a melyet Cholnoky Jenő, a földrajzi társaság kitünő főtitkára megkönnyített azzal, hogy szívporkázó humorral és szellemességgel egyenként bemutatta a társaságnak jelenlévő tagjait. Mikor azt kérte, hogy valaki ezek után mutassa be a megjelent hölgyeket, Bielek Antal m. tb. főjegyző, az ismerkedő-estélyt rendező bizottság buzgó elnöke talpraesetten a táncterembe utasította a társaságot, hogy ott ismerkedjenek a hölgyekkel. Erre ezután meg is kezdődött a tánc, amely a legpompásabb vidámsággal a hajnali órákig tartott.

A diszgyűlés.

A vasárnapi napnak s egyúttal az egész ünnepségnek főeseményét persze a földrajzi társaságnak a vasárnap délelőtti diszgyűlése képezte. Az ülés délelőtt 10 órakor kezdődött a vármegyeház nagytermében, amely zsufolásig megtelt férfi- és hölgyközönséggel egyaránt.

Az ülésen a társaság tagjai közül jelen voltak: dr. Havass Rezső kir. tanácsos, alelnök, dr. Cholnoky Jenő egyet. tanár, társulati főtitkár, Bánó Jenő mexikói főkonzul, dr. Littke Aurél egyet. tanársegéd, társulati titkár, Puikovics Ödön kuriai bíró, Lévy István keresk. isk. igazgató, Csernó Géza meteor. int. asszisztens, dr. Massány Ernő meteor. int. asszisztens, Réthly Antal meteor. asszisztens, Timkó Endre oszt. geológus, dr. Schilling Gábor egyet. tanársegéd, dr. Schwalm Amadé egyet. tanársegéd, Halász Gyula író, Madarassy László nagybirtokos, etnografus, dr.

Pitter Tivadar m. kir. térképész, Treitz Péter geológus, Sawiczki Ludomir tanár Lembergől, dr. Pinkert Ede főgimn. tanár, dr. Kovács akvarellista, dr. Milecker Rezső tanár.

Az érdeklődő közönség és közéletünk vezető férfainak sorából ott láttuk ismét: Bótka Béla főispánt, Jankó Ágoston alispánt, dr. Vincze Ernő m. főjegyzőt, Neuschl Ferenc m. kir. honvédezedest, Babits Józsefet, dr. Pap Gézát, báró Hauser Károlyt, dr. Perisics Zoltán polgármestert, Tóth István kir. tan., pénzügyigazgatót, Faur Kornél államépítészeti hivatali főnököt, Alföldy Ede kir. törvényszéki elnököt, dr. Mihálovics Ödön árvaszéki elnököt, Lowieser Imre főszolgabíró, Magyar Pál pápai kamarás, plébánost, Grézlo János kir. tanfelügyelőt, Balázi József főgimn. igazgatót, Knyaskó Lajos felső keresk. isk. igazgatót, Strosz Béla városi főjegyzőt, dr. Klein Mór főrabbit, Kiss István számtanácsost, Menezser Lipót nyug. vármegyei főpénztárost, Kéler Ákos vármegyei főügyészt, Poroszkay Béla nyug. vármegyei főügyészt, Jeszenszky Nándor ág. ev. lelkész, Horváthy Ferenc m. kir. erdőmestert, Reitter Oszkár rendőrkapitányt, Menyhárt Károly kincstári ispánt, Steinitzer Géza, Oidal Antal, Franz J. L. bankigazgatókat, Maurer Gyula kir. főmérnököt, Kleiner Gyula csendőrszázados, a város, tanári, tanítói és tisztikarát és még sokakat, a kiket szűkre szabott tudósításunkban már nem tudunk följegyezni.

A gyűlést dr. Havass Rezső kir. tanácsos, a társulat alelnöke nyitotta meg lelkes beszéddel. Előbb tolmácsolta a társaság elnökének, Lóczy Lajosnak üdvözlését, aki betegsége miatt nem jöhetett el a vándorgyűlésre, ezután főlemelő beszédben fejtette ki a földrajzi társaságnak a célját. Ez a cél pedig az, hogy a magyar földet megismertesse, nevezetesen most az Alföldet, a mely a magyarságnak főtápláló ereje s a melyet alaposan ismerni kell, hogy annak áldásait gazdaságosan és minél nagyobb mértékben tudjuk az ország javára hasznosítani. Végül meleg szavakkal köszöni meg a Társaság meghívását és azt a szép fogadtatást, a melyben a társaságot Nagybecskerek város közönsége részesítette. (Éljenzés.)

Ezután Botka Béla főispán szólalt föl, aki előadta, hogy őt Darányi Ignác földmívelési miniszter megbizta képviselővel és azzal, hogy nevében a földrajzi társaságot üdvözölje. Ezt az üdvözlést tolmácsolta szép szavakkal a főispán, sikerdus eredményt kívánva a társaság munkálkodásának.

A főispán szavait szintén zúgó éljenzés kísérte, a melynek lecsöndesültével Jankó Ágoston alispán emelkedett szólásra s a következő beszédet mondotta:

Jól esik az embernek látni, hogy a közéletünket teljesen lefoglaló politikai és szociális mozgalmaknak hatalomra törekvő küzdelmei közepette, vannak még emberek, akik diadalukat nem mások legyőzésében keresik, hanem csendes és szerény munkálkodásban, menten minden személyes és lokális érdektől, teljesen önzetlenül és mégis lelkes odaadással fáradoznak az emberiség jólétének előmozdításán.

Valóságos szerencse, hogy vannak oly kulturális és tudományos kérdések, amelyek az egész emberiséget egyformán érdeklik és alkalmasak arra, hogy egy célra való törekvésben egyesítsenek bennünket, akiket a faji, nyelvi és vallási és egyéb érdekkülönbségek ugysis gyakran testvérharcba tüznek.

Az általános emberi jólétnek és fejlődésnek céljait szolgálja a földrajzi tudomány is, mely az emberiség létének ősforrásával, mindnyájunk szülő- és nevelőanyjával: a földdel hozza benső ismeretségbe és szorosabb viszonyba.

A magyar földrajzi társaság, a tudósok e kiváló és lelkes csapata, a földrajzi tudománynak új irányt szabott, melyen haladva, az egész tudományos világ által elismert, meglepő sikerrel munkálkodik.

Örömmel vettük a hírt, hogy a jeles társaság ezévi közgyűlésével vármegyénk székvárosát fogja megtisztelni. Hálás köszönettel tartozunk érte, mert ahol a szellemi nagyságoknak ily nagy tömörülése, ahol az eszméknek, az ismereteknek és a tudományos tapasztalatoknak, — hogy úgy mondjam — ilyen nagy vásárja van, ott a közlekedők nyerne bizonyára legjobbat; tehát a tudomány világosságából és melegéből talán több jut nekünk, bennünket élet, táplál és fejleszt az legjobban.

Öszinte tisztelettel üdvözlöm tehát e tudós társaságot a vármegye közönsége nevében és igaz szívből kívánom, hogy munkálkodásuk, mely első sorban hazánknak leendő hasznára, nekik sok dicsőséget teremjen.

Az alispán mély tartalma beszéde nagy hatást keltett s lelkes éljenzést és tapsot váltott ki.

Utána dr. Vinczehidly Ernő m. főjegyző, a kultúregyesület igazgatója szólalt föl, a következő beszéddel fordulván a közgyűléshez:

Azon szerény testület, a Torontálmegyei Magyar Közművelődési Egyesület, nevében, mely bátorságot vett arra, hogy ily kiváló tudós gyűlést hívjon meg ide, tisztelettel üdvözlöm a „Magyar Földrajzi Társaság” vándorgyűlését!

Nemcsak a vendéglátó házigazda büszke öröme foglalja le érzelmeinket, nemcsak azon tiszta élvezet gyönyöre, melyet a tudomány ki nyilatkoztatásának közvetlen befogadása nyújt, de ezen, mondhatnám önös szempontokon felül egy általánosabb, egyetemesebb gondolat köt le bennünket; felemelő tudata annak, hogy a tisztelt társulat akkor, amidőn kérelmünkre megjelent e vármegye területén, az általános tudományos munkán felül különleges magyar nemzeti feladatot teljesít.

Valóban nincsen ország, hol a tudományos és ezzel a közművelődés oly szorosan kapcsolódni ösze a nemzeti gondolattal s ily értelemben a nemzeti politikával is, mint nálunk. Minálunk a politika, — mely köznapi értelmében, jól tudom, ki van zárva e tudományos gyűlésektől — tisztá létköréből — ha jó, ha bölcs, ha emelkedett, nemzetünk műveltségének, haladásának, felvilágosultságának erejével kell, hogy érvényesülést keressen. És viszont közművelődési törekvéseink sem merülhetnek ki a tudomány, a műveltség szeretetének hirdetésében, nem elégedhetünk meg „a tudományt a tudományért”-féle mindenesetre igen tetszetős és rokonszenves elv szolgálatával, hanem csak oda kell tartaniok, munkájukat oda irányítaniok a végcél felé: a nemzetet, a magyarságot erőssé, hatalmassá, boldogá tenni.

Mélyen tisztelt uraim! Az Önök megjelenése a tudomány örök mécsesének táplálásán felül ezt a másik nagy lángot is hatalmasan fellobogtatta. Az Önök megjelenése megerősít, fényt vet törekvésünkre s tekintélyt biztosít munkánknak.

Mert itt, a Duna ösmocsár világának ingoványai táján az idegen határok mentén sokszorosított erővel s a belső igazságokon felül megjelenésében is lenyűgöző képviselőiben is imponáló, gáncson és kifogáson felül álló hódítói módon kell a magyar kulturának megnyilvánulnia.

A hódításnak ezt a munkáját végzik most Önök mélyen tisztelt uraim! Az Önök testületének szigoruan tudományos jellege, az ország határain túl terjedő tudományos tekintélye az a gyakorlati szellem, mely működésüket áthatja s az Önök megjelenésének lebilincselő, kedves, előkelő mivolta oly nagy lökést ad törekvéseinknek, hogy azt eléggé megköszönni képesek nem vagyunk.

Boldognak érezzük magunkat, hogy a közművelődési egyesület szerény, szinte kételkedő meghívása eredményezte ezt a nagy sikert Torontálmegye kulturális életében, azé az egy leté, mely ma a felvilágosítás eszközeivel teljesíti azt a feladatot melyet hajdanában a végváriak őrségei.

A magyar kultúra e végváriának őrsége nevében tisztelgek.

Tisztelet, üdv vendégeinknek!

A költői lendületű, szárnyaló szép beszédre szintén hosszas éljenzés és taps zúgott föl, majd ugyancsak dr. Vinczehidly Ernő bejelentette még, hogy az egyesület védnöke, gróf Karátszonyi Jenő v. b. t. t. táviratilag meleg szavakban üdvözi a vándorgyűlést s tudományos működéséhez a legnagyobb sikert kívánja.

Cholnoky Jenő, a társulat főtitkára Vámbéry Árminnak, a társaság tiszteletbeli elnökének üdvözlését tolmácsolta s egyben indítványozta, hogy a közgyűlés is üdvözzölje Vámbéryt. Jelen-tette továbbá, hogy az erdélyi muzeum-egylet, a veszprémi vármegyei muzeum, az erdélyi kárpát-egylet, a Magyar Turista-egylet táviratilag üdvözi a földrajzi társaságot. Végül indítványozza, hogy

a közgyűlés üdvözzölje Koburg Fülöp herceget, a társaság védnökét, Apponyi Albert kultuszminisztert, Darányi Ignác földmívelési minisztert, Kossuth Ferenc kereskedelmi minisztert, Wlassics Gyulát, Molnár Viktor és Szerényi József államtitkárokat és legifj. Szász Károly osztálytanácsost, amihez a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel hozzájárul.

Miután dr. Massány Ernő indítványára a közgyűlés táviratilag üdvözi Lóczy Lajos elnököt is, következett dr. Cholnoky Jenőnek, a társaság főtitkárának jelentése és a magyar Alföld tanulmányozásáról szóló előadása. Pompás előadásban ismertette Cholnoky a magyar Alföld geográfiai és geológiai történetét keletkezésétől kezdve. Rendkívül tanulságosan ismertette az egyes korszakokat úgy geográfiai, mint geológiai és etnográfiai szempontból, végig vezetve a hallgatóságot azon a csodálatos alakuláson és fejlődésen, amelyen a magyar Alföld mai koráig, kialakulásáig eljutott. Kifejtette, hogyan kell ma élnünk, hogyan kell az Alföldet ma fölhasználnunk, hogy ezzel a magyar nemzet jövőjét biztosítsuk. Ecsatolta a Magyar Földrajzi Társaság most megindult nagy munkáját, amely az Alföld tudományos kutatását, alapos megismerését célozza, hogy e tudományos megismerés alapján azután az ország javára kellőképpen hasznosíthassuk a benne rejlő óriási táplálék és fejlesztő erő. Erre nézve kéri az alföldi törvényhatóságok és városok támogatását s így Torontálmegyéjét és Nagybecskerekét is, amely támogatás úgy a vármegyének, mint a városnak gazdag gyümölcsöt fog hozni.

Mindezt Cholnoky persze az ő szellemes lebilincselő előadási modorával adta elő, telve megkapó ötlettel, szellemességgel, úgy hogy a közönség mindvégig feszült figyelemmel hallgatta s állandó tetszéssel kísérte. Kitérő előadását a közönség zajos tapsal és éljenzéssel honorálta.

Ezután dr. Massány Ernőnek, a meteorológiai intézet jeles asszisztensének jelentése következett a Magyar Földrajzi Társaság tudományos léghajózási törekvéseiről. Behatóan kifejtette a külföldön már oly hatalmasan föllendült aviatika jelentőségét s rámutatott arra, hogy Magyarország még mennyire elmaradt ebben a versenyben. Lelkes szavakkal buzdított a verseny föl-vételére, hogy Magyarország le ne szoruljon a küzdőtérrel, mert különben rabszolgáivá lesz azoknak a nemzeteknek, amelyek a levegő urai lesznek. Szükségesnek tartja azért, hogy Magyarország is mindent elkövesse az aviatika fejlesztésére, amely irányban most a Magyar Földrajzi Társaság is nagy buzgalommal működik. Szükségesnek tartja aeronauta abszervatoriumok létesítését is, mert ennek révén nagy gazdasági haszon érhető el s kéri a vármegyét, hogy a Magyar Földrajzi Társaság erre irányuló törekvéseit szintén támogassa. (Éljenzés.)

Most egy másik kitűnő meteorologusunknak Réthly Antalnak az előadása következett a nagy magyar Alföld földrengési viszonyainak kutatásáról. Az előadó ebben az előadásában igen érdekesen kifejté az Alföld rengési viszonyait, s hogy éppen itt az Alföldön bir különös fontossággal a rengési viszonyok kutatása, mert ez az a vidék, amely a leggyakoribb rengési területet foglalja magában. A földrajzi társaság szeizmológiai alosztálya már meg is kezdte működését s lelkes propagandát csinált az Alföld rengési viszonyainak tudományos kutatása érdekében. Így sikerült tavaly a szegedi vándorgyűlés alkalmával Szegeden egy földregési obszervatóriumot létesíteni, amelyet Szeged városa állított föl. A rengési viszonyok tudományos megállapítása ismét gazdasági szempontból fontosak, mert szoros összefüggésben vannak a meteorológiával s a meteorologia pedig jelentős tényező a mezőgazdaságban is. Azért fontosnak tartanák, ha Nagybecskerek városa egy meteorológiai állomást létesítene, amelynek révén alaposan kitanulmányozhatók és megállapíthatók Nagybecskerek klimatikus viszonyai. Ajánlja ezt a város figyelmébe. (Élénk helyeslés.)

A közgyűlés tárgysorozatának utolsó pontja dr. Havass Rezsőnek, a társaság nagydíjű aelnökének kiválóan érdekes és most különösen aktuális előadása volt, amely a trializmust tárgyalta földrajzi szempontból.

Havass Rezső dr. felolvasásának bevezető részében azt fejtegette, hogy ma már mindenki előtt világos, hogy a trializmus eszméje nem a délszlávok között, hanem Bécsben született meg s Magyarország gyöngítésére gondolták ki azt. Vissza akarják szorítani Magyarországot a tengertől s aztán tessék, csinálja meg az önálló vámterületet.

A trializmus hívei a tervezett új délszláv államhoz részben Bosznia-Hercegovinát, Dalmáciát, Horvát-Szlavonországot és Fiumét is hozzá akarják csatolni. Ha egy pillantást vetünk monarchiánk térképére, azonnal szembeötlök, hogy ez a terület Magyarország függeléke, tengermelléke, mely egyedül Magyarországtól nyerheti életerejét. Ausztriától, melynek csak egy csücskét érinti, semmi várt valója nincs. Hogy Szent Lászlótól kezdve Horvátország és Bosznia s a dalmát tengerpart milderősebb száakkal fűződött Magyarországhoz, azt nemcsak nagy királyaink tapintatos uralkodása, hanem a földrajzi fekvés is magával hozta. A tudomány, művészet, kereskedelem és ipar terén az érintkezés élénk volt s a Budát és Visegrádot Horvátországon és Bosznián át Zaránál, Sebenicónál, Spalatóval, Raguzával összekötő utvonalak, nemcsak hadi utak voltak, hanem kulturális és gazdasági tekintetben is összekapcsolták a tengermelléket Magyarországgal. S hogy Magyarországnak s a tengermelléknek ily benső viszonya nemcsak a politikai, hanem a földrajzi összetartozásnak is tulajdonítható, legjobban igazolja az a körülmény, hogy a magyar uralkomnak a mohácsi vész után történt megszüntése után is, az érintkezés a tengermellék és Magyarország között továbbra is fennállott. Számos példát hozhatunk fel annak igazolására, hogy a Dráván alóli vidék le egészen a tengerig mindig Magyarország felé gravitált, de arra nézve nem találunk nyomokat a történelemben, hogy a délvidek szellemi és anyagi életével Ausztria felé hajlott volna.

Nekünk a trializtikus törekvésekkel szemben két feladatunk van. Az egyik, hogy a magyar nemzet egyhangú nyilatkozatával juttassa kifejezésre, miszerint a magyar szent korona birtokából egy talpalatnyi földet sem enged át egy délszláv állam alakítására és egy hármass monarchia létesítésére.

A másik feladatunk, hogy birodalmunk délvidekével, tengerpartunkkal behatóan foglalkozzunk. Most épül a magyar—dalmát összekötő vasut, mely öt év múlva Budapestet, illetve Magyarországot (Ogulint és Kninét át) három tengeri kikötővel fogja összekötni: Spalatóval, Sebenicóval és Zarával. Déli Dalmáciának élénk forgalmu kikötőjét, Gravosát, valamint a Bocche di Cattarót már is vasut köti össze Hercegovinán és Bosznián át Budapesttel s így az egész dalmát tengerpart a mögötte elterülő Horvát-Szlavonországgal és Bosznia-Hercegovinával a magyar forgalmi és gazdasági politika körébe fog jutni s ezeknek az országoknak a fellendülése és boldogulása Magyarországtól fog függni. Viszont tagadhatatlan, hogy a mi gazdasági fellendülésünknek is nagy előnyére lesz ez az összeköttetés. A magyar kultúra szövetségét vigyük le a délszlávok közé s az Adriai tenger partjára s annak fénye gyűjtse körénk az ottani népeket. Földrajzi összetartozásunk és közös történelmi múltunk dicsősége hatalmas támaszaink lesznek törekvéseinkben. S ha a szellemi és gazdasági téren céltudatos munkával fogunk előljárni, úgy nem egy új délszláv állam, nem a trializmus fog kialakulni, hanem Nagy Lajosnak Nagy Magyarországa fog ujjaszületni.

Zajos taps és éljenzés kísérte a nagy tudásra, a kérdés velejéig ható ismerésre valló előadást, amelylyel a vándorgyűlés tárgysorozata kimerült, s mely után Havass Rezső mint elnök meleg köszönetét tolmácsolván a közönségnek a lelkes érdeklődésért, a gyűlést zajos éljenzés közben berekesztette.

A város diszebedje.

A gyűlés után a kaszinó nagytermében Nagybecskerek város diszebedet adott a tudósok tiszteletére. A kitűnő banketten, amelyet dr. Perisics Zoltán polgármester rendezett, szintén nagy számmal vettek részt közéletünk vezetői. Az ebédre Marcoin vendéglős az ő szokásos finom izlésével a következő pompásan elkészített és föltálat ételsort szolgáltatta föl:

Ráklevés
Kecsege sauce Montpelier
Confitelet à la Milton
Pulyka és malacpecsenye
(salátával és befőttel)
Parfait
Gyümölcs
Sajt
Rizlingi bor
Littke Casino

Az ebéd az első felköszöntőt Botka Béla főispán mondotta a királynak. Utána Jankó Ágoston alispán a vármegye, a város és a torontói közművelődési egyesület nevében mondott nagyhatású felköszöntőt a földrajzi társaságra. Dr. Havass Rezső a főispánra, az alispánra s a polgármesterre ültette poharát, majd Cholnoky Jenő felköszöntője következett, amelyben a kultúregyesület páratlan munkásságáról szólt, amely — ugymond — az egész nemzet tiszteletére érdemes azért a csudálatos energiájáért, amelylyel a magyar kultúrát oly hatalmas erővel szolgálja és fejleszti. A torontói kultúregyesület misszióját és annak jelentőségét igazán majd csak a jövő fogja érdeme szerint méltatni. Poharát emeli az egyesület kitűnő fíradhatatlan igazgatójára dr. Vincze Erőre, dr. Pinkert Ede szintén a közművelődési egyesületre, míg Halász Gyula a társaság külföldi vendégére Sawiczki Lengyel tudósra emelte poharát. A magyar tóztót dr. Schwalm Amadé tolmácsolta, amire Sawiczki meghatottan mondott köszönetet. Ezután dr. Massány Ernő a sajtót köszöntötte föl, amely oly lelkesen karolta föl a vándorgyűlés ügyét s poharát Somfai János szerkesztőre emeli.

A hivatalos tóztoknak itt vége szakadt s miután a délutáni program ideje is következett, az ebéd négy óra felé a legkellemesebb hangulatban véget ért.

Az ebéd után a vendégek egy része Streitmann Antal főgimn. tanár vezetésével megtekintette a Dúngyrszky-féle szőnyeggyárat, ahol Ditzel Pál igazgató fogadta a társaságot s részletesen bemutatta a gyárat.

A társaság másrésze Burget József főgimn. tanár és dr. Cholnoky Jenő vezetésével megszemlélte a város határában levő geológiai alakulást, amely különös figyelmet keltett.

Bánó Jenő előadása.

Este 8 órakor következett a vándorgyűlés programjának egy újabb fénypontja, Bánó Jenő mexikói főkonzul előadása Mexikóról. Az előadás a színházban volt, amely zsufolásig megtelt közönséggel, köztük természetesen ismét a városi és megyei közelet vezetőivel is. Bánó Jenő pompás előadásban ismertette Mexikót, költői nyelvű, színes mesével végigvezetve a hallgatóságot Mexikó minden nevezetességén, történeti és jelenkorán át egyaránt. A kitűnő előadás hatását növelték a szebbnél szebb vetített képek, amelyeket Szeneš Adolf tanár vetített a vászonra. Az előadást a közönség mindvégig szinte ábitatos figyelemmel hallgatta s végül percekig tartó tapssal honorálta az illusztris előadást.

Estély a főispánnál.

A vasárnapi ünnepek sorrendjét Botka Béla főispán fényes estéje rekesztette be, amely a vendégek tiszteletére a vármegyházán levő lakásán este fél 10 órakor adott. Az estélyen, amelyen a háziasszonyi tisztet Botka Béláné urnő teljesítette az ő lebilincselő kedveségével és szeretetreméltóságával, a következők vettek részt:

Bánó Jenő, Balási József, Baaden Károly, Burget József, Bielek Antal, dr. Cholnoky Jenő, dr. Csernő Géza, Faur Kornél, Franz J. L., Grézlo János, dr. Havass Ernő, dr. Haidgger Lajos, Halász Gyula, Jankó Ágoston, Junker János, Kéler Ákos, dr. Kovács Rezső, Knyaskó Lajos, dr. Klein Mór, Lowieser Imre, dr. Lévy István, dr. Littke Amadé, Magyary Pál, Massány Ernő, Maurer Gyula, dr. Milecker Rezső, Madarassy László, dr. Mihálovics Ödön, Mayer Rezső, dr. Nagy Dezső, dr. Perisics Zoltán, dr. Pitter Tivadar, Strósz Béla, Prukovics Ödön, dr. Pinkert Ede, dr. Réthly Antal, Sawiczki Ludomir, dr. Schilling Gábor, dr. Schwalm Amadé, Somfai János, Steinitzer Géza, Streitmann Antal, Schlemmer Oszkár, Strusz Szerafin, Szalay József, Szeneš Adolf, dr. Treitz Péter, Timkó Imre, dr. Végh Lajos és dr. Vincze Erő.

A kirándulás.

Ma reggel a vándorgyűlés tagjai számos nagybecskereki vendég társaságában a Dunagöz-

hajózási társaság IV-es számú földszített hajóján kirándulásra mentek az oppovai mocsárvilágba, ahonnan este térnek vissza. A kirándulásról lapunk holnapi számában referálunk.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 2/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

Október 3. Nagybecskereki kereskedők egylete közgyűlése.
Október 4. A közg. biz. ülése.
Október 7., 8., 9., 10. Országos vásár.
Október 11. Őszi rendes közgyűlés.

— **Áthelyezések.** A kultuszminiszter Hickl Róza útrai áll. óvónőt az óteleki áll. óvodához eddigi minőségében áthelyezte. — Ugyancsak a vallás- és közoktatásügyi miniszter özv. Jurás Józsefné németécskai és özv. Némethy Józsefné apai áll. óvónőket eddigi minőségükben kölesönösen áthelyezte.

— **Görög keletiek ünnepe.** Gör. kelet. vallású szerbjeink ma ünnepelték meg a kereszt felmagasztaltatásának ünnepét, mely alkalommal mindkét gör. kelet. templomban délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet volt.

— **A bégaszentgyörgyi tejszövetkezet államségélye.** A földművelésügyi miniszter leirathat értesíti Torontál vármegye főispánját, hogy a Bégaszentgyörgyi Tejszövetkezetnek egyszersmindenkorra 1500 korona államségélyt engedélyezett.

— **Brájjer Gyula temetése.** Szombaton délután temették el nagy részvét mellett Brájjer Gyulát, a nagybecskereki elemi iskola közti-teleben álló nyugalmazott tanítóját, ki évtizedeken át lelkes odaadással szolgálta a tanügyet. A gyászszertartáson, melyet Magyary Pál pápai kamarás-plébános végzett fényes papi segédlettel, nagyszámu gyászoló közönség vett részt. Ott láttuk a kir. tanfelügyelői hivatal tisztikarát élén Grézlo János kir. tanfelügyelővel, a róm. kath. hitközség képviselőit, Poroszkay Béla nyug. megyei főügyészt a Torontál megyei Hitelszövetkezet képviselőit, a helybeli elemi iskolák tanítóit Baaden Károly és Bányai Jakab igazgatók vezetésével, továbbá számos más előkelőséget. A beszentelés után a koszorútól borított koporsót a róm. kath. temetőbe szállították ki, ahol a családi sírboltban helyezték el. A temetőben Magyary Pál a hitközség nevében mondott magasszárnyalású bucsuztatót, majd Szabó Sándor állami elemi iskolai tanító a tantestület nevében megható gyászbeszédet tartott a koporsó felett, megemlékezvén az elhunyt nagy érdemeiről. A gyászistentisztelet ma reggel 8 órakor volt a római kath. plébánia-templomban, amelyet szintén Magyary Pál pápai kamarás tartott s amelyen a család tagjain kívül nagyszámu gyászkozség vett részt.

— **Az aradi gyászünnep és a vasút.** Arad város tanácsa átíratban értesíti városunkat, hogy az ott megtartandó október 6-iki nagy gyászünnepségen részt venni kívánó egyesületek, testületek számára a kereskedelmi miniszter kedvezményes vasúti jegyeket engedélyezett. A kedvezményes jegyek iránti kérvények az államasutak igazgatóságához intézendők.

— **Halálozás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, Reber Ferenc kávéház tulajdonos, városunk egyik közti-teleben álló polgára ma hajnalban hosszú szenvedés után 48 éves korában meghalt. Az elhunyt, aki a városi képviselő-testületnek hosszú éveken át virilis tagja volt, holnap délután 3 órakor temetik a Kinizsi utcai gyászházból. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Reber Ferencé ugy a saját, valamint az összes rokonai nevében mélyen szomorodott szívvel jelenti, hogy forrón szeretett férje, illetve rokon Reber Ferenc folyó évi szeptember hó 27-én reggel fél 3 órakor hosszabb szenvedés után élete 48-ik, boldog házasságának 26-ik évében jobb létre szenderült. A drága halott hült teteme folyó évi szeptember hó 28-án, kedden délután 3 órakor fog a gyászházból (Gimnázium-és Kinizsi-utca sarkán) a római kath. temetőben levő családi sírboltban örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise-áldozat folyó évi szeptember hó 29-én, szerdán reggel 10 órakor fog a helybeli római kath. plébánia-templomban az Egek Urának bemutatattani.

— **Esküvő.** Steyer Ferenc, a Nagybecskereki Népbank r. t. pénztárosa, fiatalágunk egyik szimpatikus tagja jövő hó 9-én tartja meg esküvőjét Weinovich Mihály közös hadseregbeli százados bájos és szeretetreméltó leányával Zórkával. A polgári esküvő október hó 9-én délelőtt lesz a helybeli áll. anyakönyvi hivatalban, míg az egyházi esküvőt délután tartják meg a róm. kath. plébánia-templomban.

— **Eljegyzés.** Nikolics Emil nagybecskereki gyógyszerész eljegyezte Aszprity Katica kisasszonyt Nagyszentmiklósról.

— **Munkás-jubileum.** A nagyikindai szervezett malommunkások a napokban a munka és a testvéri összetartás szép ünnepét ülték azoknak a szaktársaknak tiszteletére, kik 25—40 éve megszakítás nélkül munkái a nagyikindai gőzmalom-részvénytársaságnak. Az ünnepélyen a temesvári szervezett munkásság és a magyarországi szociáldemokrata-párt is képviseltette magát. Az ünnepélyre meghívták a malom legöregebb munkását, Kovács Jakabot, ki 40 éve szolgálja egyfolytában a nagyikindai gőzmalom. Az agy jubiléumát a szociáldemokrata-párt budapesti kiküldöttje: Kittel Ferenc köszöntötte szép szavakkal. Az üdvözlő beszéd után leleplezték Kovács Jakab életnagyságu arcképét, melyet a munkások szakegyületük részére készítették. Ezután még Freund Gyula szerkesztő tolmácsolta szép beszédben a temesvári munkásság üdvözlését. Este az ipartestület székházában az ünnepelt tiszteletére társasvacsera volt, melyet tünemulatság követett.

— **Bimbóhullás.** Vettük a következő gyászjelentést: Weisz Izidor ivándai segédjegyző és neje szül. Grün Regina mint szülők a maguk, valamint a többi rokonok nevében is fájdalomtel szívvvel jelentik szeretett édes Rikárd fiuknak f. évi szeptember hó 24-én, este 8 órakor 10 hónapos korában hosszú és nehéz szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 26-án d. e. 10 órakor fognak a temesvár-belvárosi izraelita sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

— **Országos vásár.** A nagybecskereki rendőrkapitánysághoz érkezett értesítés szerint Fehért templomban a legközelebbi országos vásárt október hó 16., 17. és 18-án tartják meg.

— **A vigyázatlanság áldozata.** A napokban Nikolics Vazul. pancsoyai puskaműves több társával vadászni volt. Midőn hazafelé készülődtek és kocsi akartak ülni, társai figyelmeztették, hogy a puskából vegye ki a golyót, mert könnyen szerencsétlenség történhetik. Nikolics azonban megnyugtatta társait. Erre aztán felültek a kocsi s felült ő is. Amint fellépett, jobb kezét a puskacső nyílására tette és lábával véletlenül akkor a kakast érintette. A puska elsült s a vigyázatlan ember kezefejét szétroncsolta. Még az nap meg kellett operálni s hogy életét megmentsék, jobb kezét levágták.

— **Fölrobbant töltény.** Temesvárról jelentik: König Lőrinc husz éves szolga tegnapelőtt forgópisztolyát tisztogatta. Munkaközben az egyik töltény fölrobbant és a szerencsétlen embert jobb halántékán súlyosan megsebesítette. Beszállították a temesvári városi közkórházba.

— **Leharapták a fülét.** Tegnapelőtt éjjel izgalmas eset játszódott le egy temeskubini korcsmában. Kovács János járásbírói szolga szerb bérkocsikkal mulatott. Amikor berugott, szidni kezdte a szerbeket. A szerbeknek ez nem tetszett és verekedés lett a vége. Az egyik szerb Kovácsnak a füléből harapott le egy darabot és késsel levágta az egész alsó ajakát. A csendőrség az ügyben megindította a nyomozást.

— **Rejtélyes gyilkosság.** Rejtélyes gyilkosság történt Ujlak temesmegyei községben, melynek egy emberélet esett áldozatul. Goruv-Nika János községi mezőőr tegnapelőtt, mikor a község határából hazajött, az utcán lelőtte Buzariu Miklós ujlaki földesgazdát. Gorut a csendőrség rögtön letartóztatta, de ez tettének indító oka felől megtagadott minden felvilágosítást. Azt beszélik a faluban, hogy Goru szerelmi viszonyt folytatott Buzariu fiatal feleségével és azért lőtte le az asszony férjét, mert ez utjában állott szerelmüknek. Buzariu Miklósnak a golyó mellébe hatolt, úgy, hogy rögtön meghalt. Az esetet bejelentették a temesvári királyi ügyészségnek, mely megindította a vizsgálatot.

— **Támadás az országuton.** Léb Teréz gyertyamosi lakosnő a napokban meg akarta látogatni Temesség községben lakó rokonait. Amikor az állomásról a falu felé tartott, az uton hirtelen megtámadta egy román legény. Az asszony védekezett, ebből dulakodás támadt, mire a támadó egy bottal úgy megütötte az asszonyt, hogy az csonttörést szenvedett. Beszállították a temesvári városi közkórházba.

— **Amateur-fényképészeknek!** Általános elismert kitűnő szalon és uti fényképészeti készülékek, felülmulhatatlan minőségű pillanat kézi apparátusok, valamint mindenféle fényképészeti cikkek Moll A. cégnél (Bécs, I. Tuchlauben 9. cs. és kir. udvari szállító) kaphatók. — Ezen üzletág alapított 1854-ben. — Kívánatra nagy képes árjegyzéket bérmentve küld a cég. (b)

TÁVIRATOK

A válság.

A kormány lemondása.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, Wekerle Sándor miniszterelnök ma nyújtotta be a kabinetiroda útján a kormány lemondását. A király erre vonatkozó válaszát még mára várják, amely tartalmazni fogja azt is, hogy Wekerle vagy Kossuth kibontakozási tervéhez adja-e hozzájárulását az uralkodó.

Királyi kihallgatások.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti táv.) Megbízható politikai körökből eredő értesülés szerint Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter a napokban meghívást kap a királytól kihallgatásra. Ugyanezen értesülés szerint ő felsége Wekerle Sándor miniszterelnököt, Tisza István grófot és Andrássy Gyula gróf belügyminisztert is külön kihallgatáson fogadja.

Az igazságügyminiszterium átvétele.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Wekerle Sándor, az igazságügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök ma délelőtt vette át az igazságügyminiszterium vezetését. A kormányelnök délelőtt 11 órakor érkezett a miniszteriumba, ahol Meskó, Thöry és Imling államtitkárok fogadták. A tisztviselői kar nem jelent meg, mert Wekerle az ünnepélyes fogadtatás mellőzését kérte.

A bankbizottság ülése.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ ered. táv.) A képviselőház bankbizottsága ma délelőtt 10 órakor ülést tartott, amelyen hitelesítették a készen levő előadói jelentést. Az ülésen felszólalt Széll Kálmán, aki beszédében hangoztatta, hogy nem helyesli a bankbizottság állásfoglalását. Az ülés végén hangoztatták, hogy a bankbizottságot a kormány ellen semmiféle ellenséges indulat nem vezérli.

Az intéző-bizottság ülése.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ ered. távirata.) A függetlenségi 48-as párt intéző bizottsága ma délelőtt 11 órakor a kereskedelmi miniszteriumban Kossuth Ferenc elnöklésével értekezletet tartott. Az értekezleten, mely alig negyedórát tartott, elhatározták, hogy a kormány lemondásának képviselőházi bejelentését vita nélkül tudomásul veszik. Kossuth Ferenc végül bejelentette még a bizottságnak, hogy értesülése szerint meghívást kapott a királyhoz audienciára.

A kibontakozásról.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti táv.) A „Neue Freie Presse“ budapesti levelezője Wekerle Sándor miniszterelnök legutóbbi kihallgatásával kapcsolatosan a következőket írja a kibontakozásról: Wekerle legutóbbi királyi kihallgatása alkalmával a király részéről bár döntés nem történt, mindazonáltal fontos fordulat állott be a válságban. Hogy miben áll ez a fordulat, azt a hivatalos kommuniké is jelzi. A kommuniké ugyanis arról szól, hogy az uralkodó mihelyt a kormány lemondását eléje terjeszti, határozni fog a fölött, vajjon elfogadja-e Wekerle kibontakozási tervét, avagy Kossuth Ferenchez forduljon-e. Ezzel a hivatalos jelentéssel első ízben mutatunk rá arra, hogy a kormány 67-es tagjai és a függetlenségi politikusok között az egyetértés nem teljes s külön-külön irányban keresik a megoldást. Ha az uralkodó Wekerle tervét fogja elfogadni, ugy Kossuthnak ehhez való hozzájárulására nem lehet biztosan számítani. Ha ellenben a király a parlamenti többséget képező függetlenségi párt vezéréhez, Kossuth Ferenchez fordul, ugy Wekerle és a vele minden tekintetben szolidaritásban álló Andrássy Gyula nem vehetnek többé részt a kibontakozási munkában. Ami az események továbbfejlődését illeti,

valószínű, hogy Wekerle tervét nem fogják elutasítani, mielőtt szóbeli tárgyalásokat ne folytatnának felette. Az erre vonatkozó tárgyalások nem pusztán csak az uralkodó és Wekerle között fognak lefolyni, hanem valószínű, hogy a király más politikusokat is meg fog hallgatni, akik esetleg Wekerle tervéi számára megnyerhetők lesznek s csak ezek után a kihallgatások után fogják illetékes helyen eldönteni, vajjon remélhető-e, hogy Wekerle kibontakozási terve a kívánt sikert fogja eredményezni. Azok a hírek, melyek Kossuth Ferenc közeli királyi kihallgatásról szólnak, nem felelnek meg a valószínűságnak. A képviselőház holnapi üléséről szólva, a cikk azt mondja, hogy valószínű, hogy a képviselőház holnap ismét el fogja napolni üléseit, hogy ezáltal alkalmat adjon az új kormány kinevezésének az előkészítésére.

Egy másik jelentés szerint több néppárti politikus beszélgetést folytatott Zichy Aladár gróffal, a király személye körüli miniszterrel s néppárti körökben most azt híresztelik, hogy a király a jelenlegi kormány végleges felmentését a következő szavakkal utasította volna el:

— Mindenekelőtt nem akarom a koalícióval való kontaktust feladni s kívánom, hogy az urak egyelőre maradjanak meg helyeiken.

Ez a hír természetesen még eddig nem nyert megerősítést.

Andrássy Budapestén.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma reggel tiszadobi birtokáról Budapestre érkezett,

Királyi kitüntetések.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Politikai körökben beszélnek, hogy a legújabb királyi kitüntetések során Heltai Ferenc és Weisz Julian udvari tanácsosságot, Szathmári Mór, a Budapest felelős szerkesztője pedig magyar nemességet kap.

Vilmos császár látogatása.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből érkező hírek szerint egyes lapok egész határozottsággal közölték a hirt, hogy Vilmos császár még ez ősz folyamán meg fogja látogatni uralkodónkat, hogy az itt rendezendő udvari vadászatokon részt vegyen. Hivatalos oldalról most azt jelentik, hogy ezek a hírek teljesen alaptalanok, s hogy Vilmos császár az idén nem tesz nálunk látogatást.

Thaly Kálmán meghalt.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Rövid távirat jelzi, hogy Thaly Kálmán ma éjjel a trencsénmegyei Zableg községben, ahol Konrád Béla birtokán tartózkodott, váratlanul meghalt.

Az elhunyt képviselő életrajzi adatai a következők:

1839-ben, a komárommegyei Csépen született. Gimnáziumi tanulmányait Pozsonyban kezdte s Pápán fejezte be. 1856-ban Budapesten a ref. teológiai szakra iratkozott be, később azonban a magyarrá lett egyetemen a jogi és bölcsészeti tantárgyakat hallgatta. Igen fiatal korában kezdett foglalkozni a szépirodalommal. 1860-ban a „Pesti Napló“ szerkesztőségének lett tagja Salamon Ferencel, Falkkal és Csengeryvel együtt. 1864-ben a pesti ref. gimnáziumban átvette Gyulai Pál magyar irodalmi tanszékét s öt évig maradt ezen állásában. Tanárkodása első éveiben írta meg és adta ki nagy történelmi munkáját, „Botyán János“-t s ez idő óta a Rákóczi-korra vonatkozó munkáinak egész sora látott napvilágot. Az alkotmányos élet helyreállításával a honvédelmi miniszteriumba osztálytanácsossá nevezték ki. Később miniszteri tanácsos lett, de a státustól politikai elvei miatt megvált. Ezen időtől fogva történelmi tanulmányainak élt, a történelmi társaság titkára lett s átvette a „Századok“ szerkesztését. 1878-ban a főváros IX. kerülete választotta meg függetlenségi képviselőnek, 1881-ben pedig Debreczen I. kerülete küldte a parlamentbe s azóta megszakítás nélkül ezen kerületet képviseli. Az

idén nyolcad ízben választották meg a debreczeniek. A milánói és turini tudományos akadémiának 1869 óta tagja. A magyar tudományos Akadémia 1880-ban választotta be rendes tagjai sorába, 1898 óta pedig a történelmi bizottság elnöke. 1894-ben a Történelmi Társulat alelnöke lett, miután e társulatnak előbb már 1889-től kezdve harmadelnöke volt. A kurucok történelmének felderítésén igen sokat fáradozott s e téren örökbecsű munkákkal gazdagította irodalmunkat. Erdemeit a király a millenniumi kiállítás után, — a melyen a történelmi főcsoport alelnöke volt — legfelsőbb elismeréssel, 1901-ben pedig a párisi világiállítás magyar osztályának szervezéséért a Szent István-rend lovagkeresztjével honorálta. Az olasz király és a török szultán érdemrenddel tüntette ki külföldön folytatott tudományos kutatásaiért. Konstantinápolyban 1889-ben felfedezte Rákóczy hamvait s hazahozatala tárgyában beadott indítványát a képviselőház magáévá tette. A millenniumkor a kolozsvári tudományegyetem történelmi munkásságáért tiszteletbeli doktorrá választotta. A nemzeti ellenállás idejében több nagy város diszpolgársággal tüntette ki. Az országos függetlenségi párt tiszteletbeli elnöke. 1904. március 10-én az ő felszólalása következtében állott helyre a parlamenti béke s ennek emlékére érmet verettek a következő felirattal: „Harcok írójának — béke szerzőjének.“

A péczeli Kossuth-szobor leleplezése.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Péczelen tegnap, vasárnap délelőtt 10 órakor leplezték le nagy ünnepségek kíséretében Kossuth Lajos szobrát. A leleplezési ünnepély fényét emelte, hogy azon megjelent Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter is, valamint egy parlamenti küldöttség Barabás Béla vezetésével. Ugyancsak részt vettek az ünnepségen: Sztérenyi József államtitkár és Bárczy István, a főváros polgármestere. Az ünnepség délelőtt 10 órakor istentisztelettel kezdődött; a templomból a menet a szobor elé vonult, ahol Bárczy polgármester és Héderváry Lehel orsz. képviselő beszéltek. A miniszter Sztérenyi államtitkár és Pallay Sándor dr. kíséretében még a déli órákban visszatért a fővárosba.

Az önálló bankért.

Temesvár, szept. 27. (A „Torontál“ ered. távirata.) A temesmegyei függetlenségi párt tegnap nagyszabású népgyűlést tartott Temesváron, amelynek célja az volt, hogy állást foglaljanak az önálló bank mellett. A népgyűlés délelőtt 10 órakor kezdődött a Koronaherceg szálloda nagytermében dr. Fülöpp Béla udvari tanácsos pártelnök elnöklésével. A gyűlésen számos képviselő vett részt, köztük Holló Lajos is. Képviselve volt a népgyűlésen a torontáli, krassószörényi és temesmegyei függetlenségi párt is. Az önálló banknak 1911-re való felállításáról szóló határozati javaslatot Dobroszláv Péter országgyűlési képviselő terjesztette a népgyűlés elé, amely azt egyhangulag elfogadta. Ugyancsak elfogadta a népgyűlés dr. Sztura Szilárdnak az önálló gazdasági berendezkedésről szóló külön indítványát is, a melyekhez a pártelnökök csatlakoztak.

Az osztrák parlament egybehívása.

Budapest, szept. 27. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből jelentik: A „Polnische Korrespondenz“-nek egy előkelő osztrák politikustól szerzett információja szerint nincs kizárva, hogy a Reichsrathot csak november 5-ikére hívják össze. A galíciai tartománygyűlés tagjai ugyanis állítólag lépéseket tettek volna az osztrák kormánynál, hogy a Reichsrath összehívását halassza el, hogy időt nyerhessen a tartománygyűlés a választói reform elintézésére.

Határidő-üzlöt.

Budapest, szept. 27. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	27.98 — —
Buza (áprilisra)	28.02 — —
Rozs (októberre)	19.48 — —
Zab (októberre)	14.92 — —
Tengeri (októberre)	14. — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.